

Natura 2000 biotoopide kaitse Rápina poldril
Projekt N° B4-3200/04/LIFE03NAT/EE/000180

ESIMENE EDURAPORT

-----
ilma maksetaotluseta

Period:
01.08.2003 – 31.03.2004

KOOSTAJA:
RIHO KINKS
PÖLVAMAA KESKKONNATEENISTUS
KOOLI 1
RÁPINA 64504

01 aprill 2004

SISUKORD

SISSEJUHATUS

KOKKUVÕTE

A ETTEVALMISTAVAD TEGEVUSED, MAJANDAMISPLAANI JA/VÕI TEGEVUSPLAANI VÄLJATÖÖTAMINE

- A.1. Detailse tegevuskava väljatöötamine**
- A.2. Projekti korraldava komitee moodustamine**
- A.3. Kompleksne elupaikade, flora ja fauna inventuur**
- A.4. Pakkumiste dokumentide ettevalmistus**
- A.5. Kaitsekorralduskava väljatöötamine**
- A.6. Lepingud ja majandamislepped maaomanike ja talunikega**

C ÜHEKORDNE MAJANDAMINE

- C.1. Stabiilse märgala loomine**

D KORDUV MAJANDAMINE

- D.1. Niitmine ja karjapidamine poldril**

E ELANIKE TEADLIKKUS JA TULEMUSTE LEVITAMINE

- E.3. Töö meediaga ja avalikkuse informeerimine projektist**
- E.6. Keskkonnasäästliku turismi arendamine**

F PROJEKTI ÜLDINE TEGEVUS JA JÄRELEVALVE

- F.1. Projekti igapäevane majandamine**
- F.2. Projekti korraldav komitee**

LISAD

SISSEJUHATUS

Projekti eesmärgiks on kindlustada linnuliikide elupaikade kaitse Rápina poldril. Projekti keskmes on linnudirektiivi (79/409/EEC) lisas I nimetatud linnuliikide (nagu näiteks rukkiráák *Crex crex*, hüüp *Botaurus stellaris*, punaselg-õgija *Lanius collurio*, mustviires *Chlidonias niger*, täpikhuik *Porzana porzana* etc.) tähtsamad elupaigad (näiteks looduslikud rohumaad ja märgalad). Põllumajanduslike probleemide tõttu on nende biotoopide säilitamine võimatu ilma kohaliku majandusplaanita. Poldri ala ohustab praegu võsastumine ja ebaregulaarsed üleujutused, mille tagajärjeks oleks tema väärtuse langus Natura 2000 kontekstis. Rápina polder on potentsiaalne linnukaitsala (SPA) Natura 2000 võrgustikus.

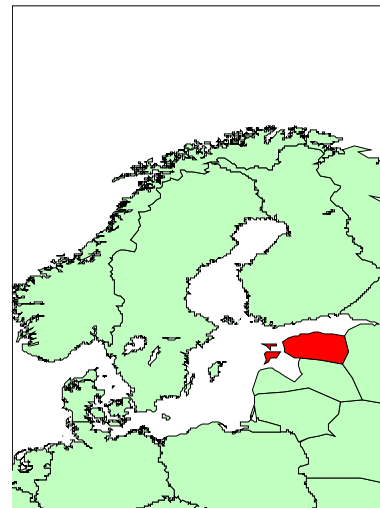
Projekti eesmärgiks on kindlustada soodus elupaiga kaitsestaatus, mis tagaks kohaliku tähtsusega linnuliikide kaitse Rápina poldril:

- Stabiliseerida linnuliikide rukkiráák *Crex crex* ja hüüp *Botaurus stellaris* populatsioonid, keda peetakse LIFE'i rahastamisel prioriteetseteks, säilitades nendele sobiliku elupaiga.
- Toetada Keskkonnaministeeriumi linnukaitselade (SPA) majandamissüsteemi väljatöötamisel, mis kindlustaks väärtuslikud elupaigad ohustatud linnuliikidele.
- Stabiliseerida ohustatud veelindude populatsioonid luues stabiilsed märgala piirkonnad.
- Valmistada ette kaitsekorralduskava 1555 ha suuruse potentsiaalse linnukaitselade majandamiseks projekti ajal ja peale seda ning alustada selle strateegia elluviimist.
- Koolitada kohalikku elanikkonda ja haarata nad kaasa keskkonnakaitseladesse tegevustesse.

Oodatavad tulemused:

- ☺ Kindlustatakse ohustatud linnuliikidele sobivate elupaikade (eriti 400 ha rohumaad) soodne kaitsestaatus.
- ☺ 1555 ha poldri ala majandatakse optimaalselt eelpoolnimetatud eesmärkide täitmiseks.
- ☺ Otsese eesmärgi all olevad 33 ohustatud linnuliigi populatsioonid stabiliseeruvad praegusel tasemel ja nende arvukus tõuseb.
- ☺ Luuakse stabiilne 200 ha suurune märgala. Stabiliseeruvad 40 märgala linnuliigi populatsioonid.
- ☺ Propageeritakse looduskaitset üldiselt ja selle projekti eesmärke ning luuakse efektiivne koostöö kohaliku elanikkonnaga.
- ☺ Projektist avaldatakse artikleid, jagatakse infobuklette maaomanikele ning luuakse internetilehekülg.
- ☺ Organiseeritakse kohalike elanike koolitus (viiakse läbi 16 koolituskursust ja 8 töötuba), paraneb koostöövalmidus ja looduskaitsealane teadlikkus.
- ☺ Märgitakse ära sesoonsed kaitsesoonid, et kindlustada soodsat piirkonna kaitsestaatus. Ala kaitsmisega seotud eeskirjad esitatakse riigi valitsusele heakskiitmiseks.

PROJEKTIALA ÜLDINE ASUKOHT

KOKKUVÕTE

Perioodil 01.08.2003 – 31.03.2004 on saavutatud järgmised eesmärgid:

TEGEVUS A1 Detailse tegevuskava väljatöötamine on lõpetatud ja tegevuskava projekti korraldava komitee poolt kinnitatud. Tegemist ei ole staatilise vaid dünaamilise dokumendiga, mida korraldav komitee hindab vähemalt neli korda aastas. Vajadusel seda täendatakse ja muudetakse.

TEGEVUS A2 Projekti korraldava komitee moodustamine on lõpetatud. Korraldav komitee on moodustatud seitsmest isikust, kes esindavad peamisi huvigruppe, kaasa arvatud kõigi partnerite, tulusaaja ja maaomanike esindajad, üks sarnase LIFE-Nature projekti koordinaator ja isik keskkonnaministeeriumist.

TEGEVUS A3 Kompleksne elupaikade, floora ja fauna inventuur on käimas. 2003. aastal on projektialal tehtud 45 päeva üldisi vaatlusi. Väga madala veeseeu tõttu puudusid peaaegu täielikult veelinnud, kuid rukkiräägu arvukus oli suhteliselt kõrge. 2003. aastal peatus projektialal 3000-4000 hane ja ca 420 sookurge. Esimest korda pesitses 1 paar sookurgi. Toituvate merikotkaste arv alal on tõusnud maksimaalselt 6 isendini. Esimest korda vaadeldi projektialal kalakotkaste paari (tõenäoliselt ei pesitse). Aastaks 2004 on koostatud inventuuri tegevus- ja finantsplaan, saavutatud kokkulepped inventeerijatega ja alustatud imetajate inventuuriga.

TEGEVUS A4 Pakkumiste dokumentide ettevalmistus on käimas. Seoses seadusemuudatustega ei ole tarvilik projektis toodud teenuste ja vahendite soetamiseks ametlikke riigihankeid läbi viia. Siiski on vajalik tehnilise spetsifikatsiooni koostamine ja riikliku pakkumismenetluse korraldamine. Läbi on viidud nelikveolise auto pakkumismenetlus ja alustatud läbirääkimisi tegevuse C1 läbiviimiseks (stabiilse märgala loomine).

TEGEVUS A5 Kaitsekorralduskava väljatöötamine on käimas. Alustatud on läbirääkimisi maaomanikega, maakasutajatega, omavalitsuse esindajatega ja spetsialistidega. Korraldatud on üks koosolek. **Võimalik, et tegevuse tähtaeg hilineb.**

TEGEVUS A6 Lepingud ja majandamislepped maaomanike ja talunikega on käimas. 2003. aastal sõlmiti talunikega 9 lepingut võsa eemaldamiseks ja niitmiseks 260 hektaril projektialal.

TEGEVUS C1 Stabiilse märgala loomine on käimas. Alustatud on läbirääkimisi eeluuringute teostamiseks märgala loomiseks. Alustatud on läbirääkimisi maaomanikega, korraldatud on üks koosolek. **Võimalik, et tegevust tuleb muuta.**

TEGEVUS D1 Niitmine ja karjapidamine poldril on käimas. Võsa eemaldamise ja niitmise alustati juba 2002. aastal, kui oli esimest korda võimalik rakendada riiklikke loodushoiutööde toetusi. Kui 2002. aastal oli kasutuses ca 50% poldrialast, siis 2003. aastal ca 60% ehk ca 900 hektarit.

TEGEVUS E3 Töö meediaga ja avalikkuse informeerimine projektist on käimas. Toimunud on 2 projekti avalikku esitlust, kus tutvustati projekti eesmärgi ja edenemist. Projektiga seotud

tegevustest on avalikkust teavitatud kohalikus ajalehes. Käivad läbirääkimised projekti kajastamiseks riikliku telekanali loodussaates.

TEGEVUS E6 Keskkonnasäästliku turismi arendamine on käimas. Rápina Vallavalitsus (projekti partner) on 2002. a. loonud ja márgistanud projektiala lábiva matkaraja ja välja andnud seda tutvustava voldiku nii eesti kui inglise keeles. Pústitatud on úks linnuvaatlustorn ja esimesed ala tutvustavad infostendid. Teostatud on viidud Rápina poldri ranna puhkeala detailplaneering, keskkonnamõjude hinnang ja geoloogilised uuringud.

TEGEVUS F1 Projekti igapäevane majandamine on käimas. Määratud on projekti isikkoosseis, soetatud peamised vajalikud vahendid. Toimuvad lábirääkimised projekti kontori leidmiseks. Partneritega on sõlmitud partnerlepingud. Pidevalt suheldakse teiste LIFE-Nature projektide koordinaatoritega töö paremaks korraldamiseks. Osaletud on Eesti Ornitoloogiaühingu korraldatud seminar-workshopil “Koostöö kohalikega Natura-aladel”.

TEGEVUS F2 Projekti korraldav komitee on käimas. Komitee on moodustatud, toimunud on 2 koosolekut ja kinnitatud komitee töökorraldus. Komitee koosolekud toimuvad vähemalt kord kvartalis. Koosolekute vahel suheldakse vajadusel e-maili teel.

DETAILNE TEGEVUSRAPORT

A ETTEVALMISTAVAD TEGEVUSED, MAJANDAMISPLAANI JA/VÕI TEGEVUSPLAANI VÄLJATÖÖTAMINE

A.1. DETAILSE TEGEVUSKAVA VÄLJATÖÖTAMINE

Tegevuse eesmärk on täita projekti eesmäärke. Kõigi ülesannete täideviimiseks töötab projektijuht välja detailse tegevusplaani.

OODATUD TULEMUSED

1. Detailne tegevuskava on välja töötatud.

Vastutavaks täitjaks on projektijuht.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Detailse tegevuskava väljatöötamine (tähtaeg 30.11.2003)

Staatuse: TÄIDETUD (30.12.2003)

Projekti tegevuskava koostati tegevuste ja kuude kaupa kogu projekti perioodiks võimalikult detailselt nii palju, kui seda oli võimalik ette näha. Tegevuskava väljatöötamine toimus tihedas koostöös projekti koostaja ja ekspertidega. Kuna paljud tegevused sõltuvad teineteisest, välistest teguritest, võimalikest muudatustest seadusandluses jne, siis ei ole tegemist staatilise dokumendiga. Projekti juhtkonnal on õigus vajadusel teha sellesse muudatusi ja täpsustusi, lähtudes ekspertide soovist ning asjaolude muutumisest ja täpsustumisest. Kõik muudatused peab heaks kiitma ka projekti juhtkomitee. Tegevuskava valmis 1 kuu peale tähtaega ja kinnitati juhtkomitee esimesel koosolekul.

Probleemid ja lahendused

Määratud projektijuht, kes vastutas tegevuse läbiviimise eest ei ole olnud seotud projekti koostamisega, mistõttu ei olnud ta ka teadlik kõigist planeeritud tegevuste üksikasjadest ja taustast. Seetõttu tuli pidevalt konsulteerida ja nõu pidada projekti koostaja ja erinevate ekspertidega, mida raskendas nende hõivatus ja asumine riigi eri paigus. Ka kinnitati projektijuht ametlikult ametisse üks kuu ettenähtust hiljem. Seetõttu lükkus ka tegevuskava valmimise tähtaeg oodatust kuu aega edasi.

A.2. PROJEKTI KORRALDAVA KOMITEE MOODUSTAMINE

Et kindlustada projekti latus töö, anda kvalifitseeritud nõu ning arvestataks projekti partnerite arvamuste ja huvidega, luakse korraldav komitee.

OODATUD TULEMUSED

1. Korraldav komitee on moodustatud ja esimene koosolek toimunud.
2. Kokku on lepitud komitee tööpõhimõtted ja koosviibimiste graafik.

Vastutavaks täitjaks on projekti juhtkond.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Korraldava komitee moodustamine ja esimese koosoleku korraldamine (deadline 30.11.2003)

Staatus: TÄIDETUD (15.12.2003)

Projekti juhtkomitee moodustamisel lähtuti põhimõttest, et seal oleksid esindatud kõigi peamiste huvigruppide esindajad. Projekti juhtkond otsustas, et moodustatav komitee ei peaks olema ainult formaalne organ otsuste kinnitamiseks ja järelevalveks, vaid komitee liikmed peaksid olema ka sisuliseks nõustajaks projekti läbiviimisel ja strateegiliste otsuste tegemisel. Leiti, et komitee optimaalseks suuruseks on 6-10 inimest. Neist alustest lähtuvalt moodustati seitsmeliikmeline juhtkomitee, kuhu kuuluvad: tulusaaja esindaja(1), kõigi partnerite esindajad (3), projekti koostaja keskkonnaministeeriumist(1), sarnase LIFE-Nature projekti koordinaator(1) ning projektiala talunik ja maaomanik(1). Kõigi komitee liikmete nõusolek juhtkomiteesse kuulumiseks saadi 15. detsembriks 2003. Esimene koosolek korraldati 30. jaanuaril 2004, kuna varem ei olnud selleks otsest vajadust.

Probleemid ja lahendused:

1. Praegu juhtkomiteesse kuuluv talunik ja maaomanik ei ole projektiala maaomanike esindaja, vaid kutsutud projekti juhtkonna poolt kui pädev nõuandja ja maaomanike probleemidega kursis olev isik. Kuna praegu puudub projektiala maaomanikke ühendav organisatsioon, siis ei ole maaomanikel ka oma valitud esindajat. Otsustati, et maaomanikud valivad soovi korral oma esindaja juhtkomiteesse, kui projekti tegevuse E5 raames on maaomanike baasil moodustatud mittetulundusühing. Seni on maaomanike poolseks nõuandjaks kutsutud talunik.

LISA 1 Projekti korraldava komitee koosseis.

2. Komitee tööpõhimõtete ja koosviibimiste graafiku kinnitamine.

Staatus: TÄIDETUD

Juhtkomitee töökorralduse põhimõtted töötas välja projekti juhtkond ja esitas need kinnitamiseks komiteele. Töökorralduse osas lähtuti põhimõttest, et see ei tohi olla liiga rangelt formuleeritud, mis võib pärssida komitee tegevust, samas peab see sisaldama olulisi kokkuleppeid töö sujuvaks edenemiseks. Juhtkomitee poolt heaks kiidetud töökorralduse peamised punktid on:

1. Juhtkomitee on nõu andev ja järelevalvet teostav kogu, mis koosneb projekti osapoolte, kohaliku võimu ja huvirühmade esindajatest ja ekspertidest.
2. Komitee võtab vastu projektiga seotud strateegilisi otsuseid, vaatab üle olulisemad projektiga seotud dokumendid (eelarve, tegevuskava jm.), kinnitab vajadusel projekti muudatused ja täiendused.
3. Juhtkomitee koguneb vähemalt neli korda aastas ja vähemalt kord kvartalis, vajadusel sagedamini.
4. Kõik juhtkomitee otsused tehakse konsensuse alusel (kui ei otsustata teisiti) ja protokollitakse.
5. Juhtkomitee koosseisu võib uusi liikmeid arvata komitee liikme või projektijuhi ettepanekul.
6. Juhtkomitee liikmel on õigus end komiteest mõjuval põhjusel tagandada.
7. Koosolekule kutsutakse vajadusel osalema eksperdid või teiste huvigruppide esindajad.
8. Projekti puudutatavat infot ei tohi komitee liikmed ära kasutada enda ega kolmandate osapoolte kasuks, kui see võib kahjustada projekti ja selle täitjate mainet või mõjutada projekti tegevuste läbiviimist.

A.3. KOMPLEKSNE ELUPAIKADE, FLOORA JA FAUNA INVENTUUR

Tegevus on vajalik projekti tegevustes käsitletava optimaalse märgala ning eriti stabiilse märgala piiride kindlakstegemiseks ning optimaalse kaitsekorralduskava ja kaitse-eeskirjade väljatöötamiseks.

OODATUD TULEMUSED

1. Andmed erinevate elupaikade ja taimekoosluste leviku ning erinevate liikide leviku ja arvukuse kohta. Koostatud levikukaardid liikide, taimekoosluste ja elupaikade kohta.
2. Avaldatakse 100 värvijoonistega bukletti inventuuri tulemustega.

Vastutavaks täitjaks on EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. 2003.a. projektiala linnustiku ülevaate koostamine ja seisundi hindamine (tähtaeg 31.12.2003).

Staatus: TÄIDETUD (31.12.2003)

Tegevuse eesmärgiks oli saada ülevaate projektiala linnustiku üldisest seisundist 2003. aastal. Selleks koguti kokku kogu teadaolev info ala külastanud linnuvaatlejalt. Alates septembrist tehti spetsiaalseid vaatlusi hanede ja kurgede sügisrände jälgimiseks. Kokku saadi andmed 18-lt ala külastanud linnuvaatlejalt, kes tegid vaatlusi 45-l päeval. Ühtegi päeva ei käidud alal vaid jaanuaris ja detsembris, mis on ka linnustiku seisukohalt väheolulised. Alates 2002. aastast on püsinud ala vesikonna veetsükli madalseis, mistõttu ala oli ka 2003. a. suhteliselt kuiv, üleujutus oli väikesel alal ja püsis väga lühidat aega. Seetõttu oli projektialal pesitsevate ja peatuvate veelindude ja poolveelise eluviisiga lindude arv minimaalne. Alal pesitsesid kurvitsalistest teadaolevalt vaid kiivitajad, pesitsejana ei registreeritud ka ühtegi kajakat ega viirest. Täheledatav oli siiski väikekajakate ja mustviireste ränne üle poldri, mis näitab ala potentsiaali kõrgveeaastatel nende liikide pesitsusalana ja stabiilse märgala rajamise vajadust. Samuti ei kohatud alal ühtegi täpik-huika. Kuna aga veetase oli madal ja osa poldrialast on ka võetud taaskasutusse, on rukkiräägu arvukus hinnanguliselt tõusnud. Poldril ja selle puhveralal registreeriti 2003. a. pesitsusajal koguni 69 laulvat lindu.

Veetaseme madalseisu tõttu oli 2003. a. tagasihoidlik ka kevadrändel peatuvate hanede arv. Hinnanguliselt peatus poldril 3000-4000 hane, mis on keskmisest pisut madalam. Hanede sügisrände kulges 2003. a. kogu Eestis ebahühtlaselt ja enamasti ülelennuna. Sügisrändel peatus röpina poldril ca 420 sookurget, mis on lähedal ala keskmisele. Teadaolevalt teist korda registreeriti poldril üks pesitsev sookurepaar. Pesitsus oli edukas ja paaril oli 2 poega. Tähelepanuväärne on ka ühe kalakotkapaari esinemine poldril. Tõenäoliselt ei olnud tegemist pesitsejatega, kuid lähiaastatel on soodsate tingimuste säilimisel võimalik ka selle paari pesitsemine projektialal või selle lähistel. Samuti on tähelepanuväärne ühe tõenäoliselt pesitseva soorätsupaari esinemine alal 2003. aastal. Sooräts on Eestis kahaneva arvukusega liik, kes 2004. aastal on arvatud ranget kaitset vajavate liikide nimestikku. Tõusnud on ka ala külastavate merikotkaste arv. 2003. a. oli pidevalt alal peatumas vähemalt üks paar kotkaid, kes pesitsevad ala läheduses, maksimumina kohati alal korraga 6 merikotkast. Alal pesitseb 1 väike-konnakotka paar. 2003. aasta vaatlustulemuste põhjal võib öelda, et poldriala väärtus rahvusvaheliselt olulise linnualana ei ole oluliselt vähenenud, kuid vajab kindlasti meetmeid sobivate peitsus- ja peatuspaikade taastamiseks ja säilitamiseks.

LISA 2 – Röpina poldri linnustik 2003. a.

Probleemid ja lahendused:

1. Peamiseks probleemiks Räpina poldril on endiselt suhteliselt suure hulga maade võsastumine ja kulustumine, mis kahandab olulistele liikidele vajalike sobivate pesitsus- ja toitumisalade pindala. Üheks käesoleva projekti eesmärgiks ongi maade taaskasutusse võtmine ja maaharimise soodustamine (tegevus D1).
2. Teine probleem on poldri ebaregulaarne veerezhhiim, mis madalseisu aastatel jätab poldri kuivaks nagu 2003. aastal ja ala ei ole sobiv oluliste veelindude pesitsemis- ja peatuspaigana. Kogu poldriala veetaset stabiilselt üleujutatuna ei ole võimalik ja otstarbekas hoida, kuna tegemist on suuresti põllumajandusliku maaga. Probleemi lahendamiseks tuleb luua ca 200ha suurune stabiilne märgala, mis on ka üks projekti tegevustest (tegevus C1).

2. Ettevalmistused kompleksseks inventuuriks, tegevus- ja eelarvekava koostamine, eelkõikulepete sõlmimine (tähtaeg 01.04.2004).

Staatust: TÄIDETUD (01.04.2004)

Projektiala elupaikade, floora ja fauna detailse ülevaate saamiseks viiakse 2004. aastal läbi kompleksne inventuur. Tegevus on eelduseks ala kaitsekorralduskava koostamisele. Ametisse on nimetatud inventuuriekspert. Lõpetatud on ettevalmistavad tegevused ja alustatud imetajate ja lindude kevadrände inventuuriga. Koos ekspertidega on koostatud detailne inventuuri eelarve- ja tegevuskava. Kuna LIFE-projekti prioriteetseks objektiks on linnud, moodustab linnustiku osa inventuuri otsestest kuludest ca 75%, millest suure osa moodustavad lennuloenduste kulud. Ülejäänud 25% jaguneb imetajate, kahepaiksete, mullaelustiku ja botaanilise inventuuri vahel peaaegu võrdselt. Tegevuste täpse jaotumise, ajakava ja lähteülesannete koostamisel lähtuti ekspertide arvamustest. 15. märtsiks oli saadud kõigi erialaekspertide kooskõlastused tööde teostamiseks. Töölepingud sõlmitakse iga eksperdiga eraldi enne iga osa inventuuri algust. Veebruaris alustati imetajate inventuuri jäljeloendusega, mida soodustas paks lumikate. 23. märtsil alustati linnustiku inventuuri kevadrände marsruutloendustega. Tellitud on inventuuriks vajalikud vahendid (binoklid, vaatlustorud, fototehnika, printer, laptop).

Probleemid ja lahendused:

1. Kuna projekti partneritega partnerlepingute sõlmimine on viibinud mitmete asjaolude tõttu (vaata tegevus F1), siis on olnud takistatud ka lepingute sõlmimine inventuurijatega. Siiski on kokkuleppeliselt inventuurijatega vajalike töödega alustatud enne ametlike lepingute sõlmimist ja inventuur viiakse läbi vastavalt kinnitatud tegevuskavale.
2. Samal põhjusel on viibinud ka inventuuriks vajalike vahendite soetamine. See ei mõjuta inventuuri läbiviimist, kuna ajutiselt kasutatakse partnerite kasutuses olevaid ja Eesti Ornitoloogiaühingust laenatud vahendeid. Vajalikud vahendid on tellitud ja saadakse kätte hiljemalt 5. aprillil.

A.4. PAKKUMISTE DOKUMENTIDE ETTEVALMISTUS

Tegevuse eesmärk on sobivalt ellu viia kavandatud tegevused stabiilse märgala loomiseks ja garanteerida tulemuste kõrge kvaliteet. Pakkumisdokumentide ettevalmistus on vajalik ka projekti vahendite soetamiseks.

OODATUD TULEMUSED

1. Ette on valmistatud dokumendid vahendite soetamiseks vajaliku avaliku hanke läbiviimiseks.
2. Ette on valmistatud dokumendid märgala rajamise avaliku hanke läbiviimiseks.

Vastutavaks täitjaks on projekti juhtkond.

ETTENÄHTU TEGEVUSED

1. Dokumentide ettevalmistamine nelikveolise auto soetamiseks (tähtaeg 31.03.2004).

Staatus: TÄIDETUD (15.03.2004)

4WD auto soetamiseks vajaliku tehnilise spetsifikatsiooni koostas projektijuht koos keskkonnaministeeriumi haldusosakonnaga. Pakkumised saadi kolmelt pakkujalt, valituks osutus xxx tehtud pakkumine Honda HR-V tarnimiseks.

LISA 3 – Otsus auto soetamise kohta.

Probleemid ja lahendused:

1. Seoses 2004. aastal kehtima hakanud uue riigihangete seadusega ei ole vaja ühelegi projekti vahendile ega teenusele korraldada ametlikku riigihanget, kuna nende oletatav maksumus jääb allapoole seadusemuudatusega sätestatud piire (vahenditel 300 000 EEK, ehitustöödel 2 miljonit EEK). Siiski on suuremate vahendite ja teenuste hankimisel, mille eeldatav maksumus ületab 100 000 EEK, vajalik pakkumisdokumentide ettevalmistus, pakkumismenetluse läbimine ja hinnapakkumise küsimine vähemalt kolmelt pakkujalt. Dokumentatsiooni valmistab ette projekti juhtiv isikkond koos Riigihangete Ametiga ja menetluse viib läbi Riigihangete Amet.

A.5. KAITSEKORRALDUSKAVA VÄLJATÖÖTAMINE

Tegevuse eesmärk on luua alus poldri tasakaalustatud ja säästlikuks majandamiseks ning kindlustada ohustatud linnuliikidele sobilike elupaikade säilimine. Kaitsekorralduskava on vajalik kaitsetegevuse planeerimiseks alal ja selleks, et arendada välja kompensatsiooni- ja toetuskeem, mida saaks kasutada poldriala majandamisel tulevikus.

OODATUD TULEMUSED

1. Kaitsekorralduskava on välja töötatud ja heaks kiidetud. Selged eesmärgid on seotud ala kaitseväärtustega ja kindlaks määratud objektiivsed näitajad järelevalve teostamiseks (tähtaeg 01.02.2005).

Vastutavaks täitjaks on projekti juhtkond ja Rápina Vallavalitsus.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Ettevalmistavad tööd kaitsekorralduskava koostamiseks.

Staatus: TEOSTAMISEL

Alale kaitsekorralduskava koostamine on pikaajaline protsess, mis vajab põhjalikku koostööd nii ekspertidega kui kohalike huvigruppidega. Samuti on vajalikud eelnevad põhjalikud uuringud, milleks on projektis ette nähtud kompleksne inventuur (tegevus A3) ja geo-hüdroloogilised uuringud stabiilse märgala rajamiseks (tegevus C1). Kavaga ette nähtud tegevused peavad tagama ala pikaajalise säilimise prioriteetsete linnuliikide peatus- ja pesitsuspaigana, vältides seejuures konflikti maaomanike ja teiste kohalike huvigruppidega. Alustatud on konsulteerimist linnustikuekspertide ja kohaliku omavalitsusega ning maaomanike seisukohtade kaardistamisega.

Probleemid ja lahendused:

1. Seoses Eestis käimasoleva Natura 2000 võrgustiku moodustamise protsessiga ei ole veel selge, millised saavad olema Rápina poldri Natura-ala täpsed piirid. Maaomanikel on tugev vastuseis ala lääneosas asuvate viljakate põllumaade ja küla Natura-ala sisse arvamise osas. Lahenduseks on

läbirääkimised maaomanikega, kus selgitatakse ala väärtust ja Natura-alade valiku põhimõtteid ja võimalikke kompensatsioonimehhanisme, seejuures arvestatakse maaomanike seisukohtadega ning püütakse leida kompromiss. Enne kaitsekorralduskava koostamist peavad Natura-ala piirid olema kinnitatud Eesti Vabariigi keskkonnaministri poolt.

2. Mitmed maaomanikud on väljendanud huvi kasutada oma maad lindude jaoks ideaalsest maakasutusest erinevalt. Lahenduseks on läbirääkimised maaomanike ja ekspertidega optimaalse maakasutuse leidmiseks, mis fikseeritakse kaitsekorralduskavas. Kaitsekorralduskava koostamisel tuleb arvestada kõigi maaomanikega.

3. Ei ole veel selge, kas ja millistes piirides täpselt on võimalik märgala rajada. Selleks tuleb läbi viia geo-hüdroloogilised uuringud ja pidada läbirääkimisi maaomanikega. Enne kaitsekorralduskava koostamist peab olema selge, milistes piirides ja millise tehnilise lahendusega märgala rajatakse.

4. Kaitsekorralduskava koostamiseks on vajalikud ka kompleksse inventuuri lõpptulemused ja sellest tulenevad ekspertide soovitusel ala edaspidiseks majandamiseks, mis selguvad septembris 2004 (tegevus A3).

Kuna kõik eelnevad probleemid eeldavad läbirääkimisi ja erinevate uuringute lõpptulemusi, siis on võimalik, et kaitsekorralduskava valimine lükkub edasi 2005. aasta teise poolde (projekti järgi tähtaeg 01.02.2005).

A.6. LEPINGUD JA MAJANDAMISLEPPED MAAOMANIKE JA TALUNIKEGA

Tegevuse eesmärgiks on luua eeltingimused praktiliste tegevuste läbiviimiseks projektialal (niitmine, karjatamine, võsa eemaldamine)

OODATUD TULEMUSED

1. Loodud eeldused ca 800 ha rohumaa ja karjamaa hooldamiseks.
2. Loodud eeldused ca 200 ha suuruse märgala loomiseks.

Tegevuse vastutavaks täitjaks on projekti juhtkond ja Põlvamaa keskkonateenistus.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

- 1. Lepingud maaomanike ja talunikega projektiala niitmiseks, võsa eemaldamiseks ja karjatamiseks Contracts (esimese lepingu tähtaeg 31.03.2004).**

Status: TEOSTAMISEL

2001. aastal rakendati Eestis uut maade majandamise kompensatsioonisüsteemi. Selle eesmärk oli kindlustada poollooduslike koosluste säilimine. Eesti poollooduslikud kooslused on inventoreeritud ja jagatud vastavalt väärtusele kategooriatesse. Väärtus on määratud vastavalt nende botaanilisele ja zooloogilisele olulisusele. Kompensatsioonide määramisel on eelistatud kõrgema väärtusega alad. Iga maaomanik, kel on poollooduslike kooslusi võib taotleda kompensatsiooni nende maade hooldamiseks. Kui maaomanik ise ei ole huvitatud maa niitmise või karjatamisest, võib ta palgata nn. majandaja, kes maad hooldab. Majandaja saab taotleda kompensatsiooni maaomaniku kirjaliku kokkuleppe alusel. Komisjon vaatab taotlused üle ja otsustab kompensatsioonide maksmise üle, tuginedes koosluste väärtusele ja finantsvõimalustele. Seejärel sõlmitakse maakonna keskkonateenistuse ja maaomaniku/majandaja vahel leping maade hooldamiseks. Leping kehtib ühe hooaja, enamasti juunist oktoobrini. Alad inspekteeritakse lepingus määratud ajal. Kui alad on majandatud vastavalt lepingus sätestatule, vormistatakse tööde teostamise akt ja seejärel teostatakse kompensatsioonimakse. Võimalik on ka osaline kompenseerimine. Juhul, kui poollooduslike kooslusi pole üldse majandatud, kompensatsiooni ei maksta. contract. Juhul, kui alad on hooldatud osaliselt, makstakse kompensatsiooni proportsionaalselt teostatud töödega.

Räpina poldril viidi poollooduslike koosluste inventuur läbi 2002. aastal. Selle järgi oli suur osa

poldrialast määratud majandusilmelise lamminiidu kategooriasse (poollooduslik kooslus) ja see andis aluse poldril maaomanikega majandamislepingute sõlmimiseks, hooldustöödega alustamiseks ja kompensatsiooni maksmiseks juba 2002. aastal, kusjuures projekti järgi oli plaanitud hooldustöödega alustada alles 2004. aastal. 2003. a. sõlmiti majandamislepingud 7 maaomanikuga. Nende alusel niideti poldril 244 hektarit ja võsast puhastati 16 hektarit. Tööde läbiviimiseks maksti maaomanikele toetust kokku 14 125 EUR. Hooldustööde järelevalvega tegeleb Põlvamaa keskkonnateenistus.

Spetsiaalselt Räpina poldri ja teiste sarnaste linnukaitseliselt väärtuslike poldrite majandamiseks ja säilitamiseks muudeti 2003. aastal hooldustööde eest maskmise aluseks olnud määrust ja alates 2004. aastast on hooldustoetused ette nähtud spetsiaalselt tähtsate linnualade nimestikku arvatud poldrite majandamiseks.

LISA 4 – Majanduslepingu näidis.

Probleemid ja lahendused:

1. Majandamislepinguid ei saa sõlmida rohkem kui üheks aastaks, kuna raha selleks tuleb riigieelarvest, mis kinnitatakse alati vaid üheks aastaks. See tekitab ebakindlust maaomanikes ja ei taga ala majandamise stabiilsust. Üheks lahenduseks on personaalsete maakasutuslepingute sõlmimine maaomanikega pikemaks perioodiks, millega nad võtavad endile vabatahtlikult kohustuse majandada oma põllumaid ala jaoks optimaalseimal viisil. Teiseks lahenduseks on olemasolevate majandamislepingute sõlmimine pikemaks perioodiks, mis vajab aga seadusemuudatust. Kuna selleks on vajalikud läbirääkimised riigi valitsusega ja tegemist on pikaajalise protsessiga, ei ole viimane ilmselt võimalik vähemalt enne 2005. aastat. Erinevad looduskaitseametnikud on juba alustanud valitsuse esindjatega vastavaid läbirääkimisi.

2. Hooldustoetuste maksmiseks on riigieelarves kindel summa, mis jagatakse maakondade vahel proportsionaalselt seal leiduvate toetust vajavate koosluste pindalale ja prioriteetidele. Praegu maakondadele eraldatavad rahalised vahendid ei kata aga tegelikke vajadusi. Praegu Räpina poldri majandamiseks eraldatava toetuse suurus on ligi 2 korda väiksem tegelikust vajadusest, mistõttu osa olulisi alasid endiselt võsastuvad ja kulustuvad. Siiski on Eestis seoses Euroopa Liiduga liitumisega maaomanikel võimalik taotleda mitmeid lisatoetusi, mis kompenseerivad keskkonnatoetuste madala tasuvuse. 2005. aastast jõustub Eestis lisaks spetsiaalselt Natura 2000 aladel säästva majandustegevuse soodustamiseks mõeldud toetus. Keskkonnatoetuste suurendamiseks on lahenduseks läbirääkimised keskkonnaministeeriumiga toetuste suurendamiseks, mida 2004. aastal on ka plaanis teha.

C ÜHEKORDNE MAJANDAMINE

C.1. STABIILSE MÄRGALA LOOMINE

Tegevuse eesmärk on lahendada ala ebaregulaarsest üleujutusest tulenev oht ala linnukaitselise väärtuse kahanemisele ja luua veelindudele stabiilsed tingimused pesitsus- ja peatuspaigana.

OODATUD TULEMUSED

1. Luuakse sobilik märgala enam kui 40 veelinnu liigile mitmetele kahepaiksetele ja kaladele kogupindalaga 200 hektarit.
2. Kasvab märgatavalt sigivate ja peatuvate veelindude arvukus.

Tegevuse täitmise eest vastutab projekti juhtkond ja Räpina Vallavalitsus.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Läbirääkimised maaomanikega, ohtude ja võimaluste analüüs.

Staatus: TEOSTAMISEL

Stabiilse märgala rajamisega jäävad otseselt vee alla ca 10 maaomaniku maavaldused, mis märgala rajamisel võivad edaspidi otsesest kasutusest välja jääda. Veerezhhiimi muutmine märgalal võib mõjutada aga ka veerezhhiimi ca 30 maaomaniku maavaldustel märgala puhveralal ja mõjutada nende alade edaspidist maakasutusviisi. Seetõttu on väga oluline enne märgala rajamise tööde ettevalmistust selgitada maaomanikele märgala rajamise vajadust, märgala rajamisest tulenevaid võimalikke muutusi poldriala veerezhhiimis, võimalikke kompensatsioonimehhanisme jms. Enne märgala rajamise töödega alustamist tuleb kindlasti saada kõigi sellega seotud maaomanike nõusolek ning leida koos linnustikuekspertide ja maaparandusspetsialistidega sobivaim märgala lahendus. Seni on toimunud üks märgala rajamisega seotud tegevusi tutvustav koosolek, kus osalesid maaparandusspetsialistid, linnustikuekspertid, kohaliku omavalitsuse esindajad ja maaomanikud (13.09.2003). Koosolekul tutvustati märgala rajamise vajadust, erinevaid võimalikke märgala rajamise viise ja ulatust ja selgitati nende võimalikku mõju märgala puhveralale ja kogu poldri veerezhhiimile nii palju, kui seda teada oli. Senised teadmised ja lähtekohad põhinevad 1999. aastal Räpina omavalitsuse tellitud uuringutel "Räpina poldri II osa rekonstrueerimine".

Probleemid ja lahendused:

1. Mõned maaomanikud on skeptilised rajatava märgala vajaduse ja majandusliku otstarbekuse osas. Polder iseenesest on kuivendussüsteem, mille kunagine eesmärk oli liigniiskete alade kuivendamine põllumajanduskasutusse võtmise eesmärgil. Selle süsteemi rajamiseks ja käigus hoidmiseks kulutati nõukogude ajal väga palju raha. Nüüd on eesmärgiks osa alast taas üle ujutada, mis muudab maaomanike arvates mõttetuks kogu eelnevate aastakümnete tegevuste kulutused ja ei ole kooskõlas poldri kui rajatise sihtotstarbega. Mitmed maaomanikud sooviksid pigem taaskäivitada poldri veerezhhiimi reguleerivad pumplad ja kuivendada kogu ala. Lahenduseks on selgitustöö märgala rajamise vajalikkuse ja eesmärkide kohta.
2. Maaomanikel on kartused, et loodav märgala ja seal pesitsema asuvad arvukad linnud suurendavad lindudest põhjustatud kahjustusi piirkonna põllumajanduskultuuridel. Kartused võivad olla alusetud ja lahenduseks on teavitustegevus maaomanike hulgas.
3. Kogu Eestis on liigniisketel aladel probleemiks pilliroo pealetung. Poldrile planeeritud märgala piirneb ühest küljest suure järvega, mille servad on kaetud pillirooga. Teiselt poolt asub planeeritaval märgalal kunagise põlengu tõttu alla vajunud ja ligniiskeks muutunud pinnasel juba praegu ca 15 hektari suurune pillirootihnik. Seetõttu on maaomanikel põhjendatud kartus, et ka rajatav märgala kasvab pilliroogu täis, ei täida selle rajamise linnukaitselisi eesmärke ja ei võimalda seda enam ka põllumajanduslikul otstarbel kasutada. Küsimuse lahendamiseks on 2004. aastal planeeritud rajatava märgala geo-botaanilise mõju hinnang (tegevus C1), mis peaks seletama, kas ja kuidas muutub taimkate nii rajataval märgalal kui selle mõjualal. Kui uuringud kinnitavad pilliroo pealetungi ohtu, tuleb välja töötada edaspidine tegevuskava ja meetmed pilliroo tõrjumiseks või selle tekke vältimiseks.
4. Nii osa projektiala maaomanikke kui mõned looduskaitstjad ei ole rahul kunstliku märgala loomisega. Eriti vastuvõetamatu on lahendus, kus kunstlikult tekitatud märgala käiguhoidmiseks (veetaseme hoidmiseks ja pilliroo tõrjumiseks) tuleb iga-aastaselt teha suuri rahalisi kulutusi, mis tulevad riigi looduskaitse tegevuseks mõeldud vahenditest. Võimalikud kulutused on siiski õigustatud, kui tegemist on siseriiklikult ja rahvusvaheliselt väga olulise alaga, milleks loodaval märgalal on suur potentsiaal. Samuti on esialgsete uuringute põhjal võimalik märgala veetaseme hoidmine ilma oluliste lisakulutusteta. Küsimuse lahendusena on vajalikud hüdroloogilised uuringud ja erinevate lahenduste majandusanalüüs, mis on plaanis läbi viia 2004. aastal. Lisaks on vajalik selgitus- ja teavitustöö rajatava märgala otstarbekuse ja olulisuse kohta.
5. Sõltuvalt märgala tehnilisest lahendusest võivad selle alla jäävad maaomanikud kaotada alatiseks võimaluse oma maad (mitmel juhul ainsat maaomandit) kasutada põllumajanduslikul eesmärgil, sealjuures ka võimaluse taotleda põllumajandus- ja loodushoiutoetusi. Selliste looduskaitse

eesmärgil kasutusest välja jäävatelt maadelt omanikul saamata jäänud tulude kompenseerimiseks ei ole praegu riigil välja töötatud maaomanikke rahuldavaid kompensatsioonimehhanisme. Maaomanikel on võimalus maa vahetada samaväärse maa vastu väljaspool piirangualasid või müüa maa riigile. Samaväärseid alasid aga piirkonnas napib ja äsja erastatud maa taas riigile müümine on maaomanikele sageli emotsionaalselt raske. Lahendusena on võimalik luua stabiilne märgala sellise rezhiimiga, mis võimaldab maad kord aastas harida ja säilitada põllumajandustoetused. Samuti on vajalikud läbirääkimised maaomanikega maade vahetamise või riigile müümise võimaluste kasutamiseks.

6. 1998.-2001. aastal märgala rajamist kavandades oli planeeritav maa-ala peaaegu pidevalt üleujutatud ja arvukate lindude poolt asustatud, mistõttu maaomanikel ei olnud nimetatud ala suhtes mingeid võimalusi seda põllumajanduslikult kasutada ja puudus majanduslik huvi. Poldri veerezhim on aga tsükliline ja võib suurtes piirides muutuda. Nii olid 2002. ja 2003. aasta veetaseme madalseisu aastad ning planeeritava märgala alune territoorium peaaegu aasta ringi kuiv, mitmed maaomanikud võtsid maad taas põllumajanduslikku kasutusse ja maaomanikel on nimetatud ala suhtes tekkinud majanduslik huvi. Seetõttu on eriti raskendatud läbirääkimised maaomanikega ja nende nõusoleku saamine stabiilse märgala rajamiseks. Lahenduseks on põhjalik selgitustöö stabiilse märgala eemärkide ja olulisuse kohta.

Arvestades läbirääkimiste raskendatud tingimusi, maaomanike praeguseid seisukohti ja kavandatud uuringute võimalikke negatiivseid tulemusi on võimalik, et tegevus viiakse läbi ettenähtust väiksemas ulatuses või teistsuguse tehnilise lahendusena kui on projektis ette nähtud. Võimalikud vajalikud muudatused selguvad 2004. aasta lõpuks.

2. Ettevalmistustööd märgala rajamiseks.

Staatus: TEOSTAMISEL

Enne lõplikku märgala projekteerimist ja rajamist on vajalikud mitmed põhjalikud uuringud. Esimesena tuleb läbi viia geo-hüdroloogilised uuringud. Need peavad selgitama, kuhu, millises ulatuses ja millise tehnilise lahenduse teel on tänapäevase poldri veerezhimist, pinnase omadustest ja reljeefist tulenevalt võimalik ja otstarbekas lindudele sobivat stabiilset märgala luua. Selle uuringu läbiviimiseks on alustatud läbirääkimisi 1999. aastal poldril eeluuringuid teinud ettevõttega "Maa ja Vesi". Samuti on vajalik välja selgitada, millised edaspidised uuringud, tegevusload ja kooskõlastused on vajalikud stabiilse märgala loomiseks. Ka selle ülesande täitmiseks on peetud läbirääkimisi eespool nimetatud ettevõtte esindajatega. Esialgsete läbirääkimiste tulemusel on "Maa ja Vesi" näidanud valmisolekut ja andnud nõusoleku nimetatud uuringutega 2004. aastal tegeleda. Enne põhjalike uuringutega alustamist on vajalik märgalale jäävate maaomanike nõusolek märgala rajamiseks.

LISA 5 – Märgala rajamise võimaliku tehnilise lahenduse skeem.

D KORDUV MAJANDAMINE

D.1. NIITMINE JA KARJAPIDAMINE POLDRIL

Tegevuse eesmärk on poldri võsastumisest ja kulustumisest tuleneva ala linnukaitselise väärtuse kahanemise peatamine, poldriala taaskasutuselevõtt ja läbi optimaalse maakasutuse väärtuslike biotoopide säilitamine poldril ohustatud linnuliikide pesitsus- ja rändepeatuspaigana.

OODATUD TULEMUSED

1. Poldri ala majandatakse projektis ette nähtud viisil. Rohumaad, karjamaad ja põllumaad kogusuuruses ca 800 hektarit säilitavad oma väärtuse 130 linnuliigi sigimis- ja peatumis- ja/või toitumiskohana

Tegevuse täitmise eest vastutab projekti juhtkond, Põlvamaa keskkonateenistus ja Räpina Vallavalitsus.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Niitmine ja võsa emaldamine poldrialal (alguse tähtaeg 01.04.2004).

Staatus: TEOSTAMISEL

Räpina polder on loodud põllumajandusliku kasutuse eesmärgiga, kuid peale Eesti taasiseseisvumist maaharimine suurel osal poldrialal lakkas, kuna see ei olnud majanduslikult tasuv. Kogu poldri ajaloo vältel on majandamine pidevalt kuni tänapäevani jätkunud vaid poldri lääneosa viljakatel muldadel ca 250ha suurusel alal. Suur osa poldri ca 1460 hektarist haritavast maast on senini võsastunud, osa alasid majandatakse üle ühe või kahe aasta. Kui varem oli enamuse poldrialast riigimaa, siis 1990ndatel aastatel alustatud riigi maareformi käigus tekkisid eraomandid ja uutel omanikel tekkis otsene huvi maa taaskasutusse võtmiseks. Seoses 2001. aastal riigi poolt välja töötatud poollooduslike rohumaade hooldamise kompensatsioonimehhanismiga (vaata tegevus A6) oli võimalik 2002. aastal esmakordselt maksta ka maaomanikele toetust kasutusest välja jäänud või linnukaitseliselt oluliste maade hooldamiseks. Kui 2001. aastal oli põllumajanduslikus kasutuses vaid ca 35% poldrialast, siis 2002. aastal oli tänu hooldutoetuste rakendamise kaasabile majandatud või hooldatud ca 50% poldrialast ja 2003. aastal juba ca 60% ehk 900 hektarit. Hooldustoetuste abil niideti 2003. aastal heina 244 hektaril ja võsa eemaldati 16 hektaril poldri maal. 2004. aastal on plaanis peamiselt võsa eemaldamine ja poldrimaade taas kasutusse võtmine. Eemärk on võsa eemaldada veel vähemalt 150 hektaril. Võsa eemaldamisega alustati veebruaris. Poldrialal niidetud hein tuleb eemaldada, võsa purustada või ära vedada. Kuna suur osa poldrist asub turbapinnasel, siis tuletegemine, sh. võsa põletamine on rangelt keelatud. Siiski põleb igal aastal poldrialast kuni 100 hektarit. Kuigi tegemist on ebaseadusliku tegevusega, on see aidanud hoida poldriala kulustumast ja võsastumast.

Probleemid ja lahendused:

1. Seoses Euroopa Liidu seadusandluse rakendamisega Eestis tuleb kogu riigis maaomanikel deklareerida olemasolevad põllumaad. Praegu võsastunud alasid aga ei ole võimalik haritava maana deklareerida, mistõttu neile aladele ei ole ka võimalik tulevikus taotleda põllumajandustoetusi, isegi kui need taaskasutusse võtta (mis on projekti üks eesmärke). Seetõttu on maaomanike motiveeritus ja soov võsastunud põllumaade taaskasutusse võtmiseks väga väike. Võimalike lahenduste osas on projekti juhtkond pidanud läbirääkimisi Põllumajandusregistrite ja Informatsiooni Ameti esindajatega. Lahendusena deklareeritakse võsastunud maad siiski haritava maana tingimusel, et need hiljemalt 2005. aastal kasutusse võetakse.
2. Paljud maaomanikud ei ole teadlikud võimalikest põllumajandustoetustest või peavad nende taotlemist liiga keeruliseks. Võimalikud toetused võivad olla motivatsiooniks maade taaskasutusse võtmisel. Lahenduseks on vajalik maaomanike informeerimine võimalikest toetustest ja abi toetuste taotlemisel. Esimene sellealane töötuba korraldatakse maaomanikele mais 2004.
3. Põllumaade deklareerimise käigus püsirohumaadena arvele võetavad maad (poldrialast >50%) peab maaomanik kehtivate eeskirjade kohaselt siiski kord 10 aasta jooksul ümber kündma või rakendama muid maa uuendamise võtteid. Nõue hakkab Eestis kehtima 2004. aastast seoses Euroopa Liidust tulenevate põllumajandustoetuste rakendamisega. Püsirohumaade laiaulatuslik ümberkündmine või uuendamine võib negatiivselt mõjutada poldriala väärtust lindude pesitsus- ja peatuspaigana. Lahenduseks on läbirääkimised maaomanikega ja personaalsed kokkulepped

lindude jaoks parimate uuendusvõtete kasutamiseks kõige sobivamal ajal ja ulatuses.

E ELANIKE TEADLIKKUSE TÕSTMINE JA PROJEKTI TULEMUSTE LEVITAMINE

E.3. Töö meediaga ja avalikkuse informeerimine projektist.

Tegevuse eesmärgiks on teavitada avalikkust Räpina poldrist kui rahvusvahelise tähtsusega linnualast, tutvustada selle väärtusi ja poldril toimuvat tegevust. Samuti tutvustada projekti eesmärki, tegevusi ja tulemusi.

OODATUD TULEMUSED

1. Laiem avalikkus, kohalik omavalitsus ja teised huvitatud osapooled saavad projekti kohta päevakohast informatsiooni.

Tegevuse täitmise eest vastutab projekti juhtkond ja EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Avalikud esinemised ja tegevuste kajastamine meedias.

Staatus: TEOSTAMISEL

Projekti juhtkond on pidanud kaks Räpina poldrit ja LIFE-projekti tutvustavat avalikku esinemist:

1. "Poldrid – olla või mitte olla?", 14.10.2003 Tartu.

Ettekanne Eesti Ornitoloogiaühingu korraldatud regulaarsel avalikul ettekandeõhtul. Teemaks olid Eesti poldrid, millest paljud on küll tähtsad linnualad, kuid enamus neist on tänapäevaks kasutusest välja langenud ja kaotanud oma väärtuse linnualana. Heaks erandiks on Räpina polder, kus tänu LIFE-projektile püütakse polder taaskasutusse võtta ja säilitada selle väärtus rahvusvaheliselt olulise linnualana. Välja toodi ka projekti plussid ja miinused ning leiti, et tegemist on omalaadse positiivse eksperimendiga, kus rahvusvahelise projekti abil püütakse taastada ja säilitada lindude elupaiku kunstlikult tekitatud ja hoitavas maastikus. Räpina poldril toimuvat jälgitakse huviga ja oodatakse, milliseid tulemusi annab poldri sihipärane majandamine ning kas sama skeemi on otstarbekas kasutada ka teiste poldrite taastamisel.

2. "Uued tuuled Räpina poldril", 27.03.2004 Tartu.

Ettekanne Eesti Ornitoloogiaühingu aastakoosolekul. Peamiselt keskenduti Räpina poldrile kui rahvusvaheliselt tähtsale linnualale ja tutvustati ala taastamise plaane LIFE-projekti abil.

05.03.2004 osales projektijuht Räpina Äriabikeskuse korraldatud seminaril "Turismi arendamine ja võimalused Räpina vallas". Osalesid piirkonna väikeettevõtjad ja turismitalunikud. Osalema oli kutsutud ka Räpina vallavanem, kes tutvustas turismivõimalusi Räpina vallas. Räpina poldrit tutvustati kui Natura-ala ja rahvusvaheliselt tähtsat linnuala, mille turismi- ja väikeettevõtluse potentsiaal on seni täiesti kasutamata.

Ettevalmistamisel on Räpina poldrit ja LIFE-projekti tutvustav artikkel üleriigilisele ajalehele "Maaleht". Artiklis tutvustatakse Räpina poldrit kui rahvusvaheliselt tähtsat linnuala, mille säilimisel on suur roll talunikel ja kohalike heal tahtel. Samuti räägitakse, kuidas saab kohalikele abiks olla LIFE-Nature projekt ja mida toob kaasa poldri Natura-alaks nimetamine.

Käimas on läbirääkimised Räpina poldri LIFE-projekti tegemiste kajastamiseks riikliku telekanali keskkonnasaates "Osoon" käesoleva aasta mais.

Kõigist projekti raames toimunud üritustest ja koosolekutest ning projekti käigust on avalikkust teavitatud kohalikus ajalehes.

E.6. KESKKONNASÄÄSTLIKU TURISMI ARENDAMINE

Turismi mõju kohalikule elanikkonnale on oluline, kuna see võimaldab luua uusi töökohti, mida selles piirkonnas on vaja. Kuigi regiooni külastajate arvu kasv on oluline piirkonna arenguks, võivad kannatada ohualtid kooslused.

OODATUD TULEMUSED

1. Kõik projektis ettenähtud rajatised on loodud ja tegevused ellu viidud.
2. Turismi surve on tulevikus kontrollitud ja suunatud, nii et mõju ohualtidele kooslustele ja liikidele on minimaalne.
3. Poldriala on potentsiaalne piirkond nii puhkamiseks kui õppimiseks.

Tegevuse täitmise eest vastutab Räpina Vallavalitus.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Räpina ranna puhkeala arendamine (tähtaeg 01.07.2006)

Staatus: TEOSTAMISEL

Räpina rand asub projektiala idaserva keskel Lämmijärve kaldal ja on nõukogude ajal olnud väga oluline turismiobjekt ja puhkeala kohalikele elanikele, kus asus ka piirkonna suurim paadisadam. Praegu on rannaala osaliselt võsastunud, rajatised on hävinud, paadisadam kasutusest väljas ja kinni kasvanud. Kohalik omavalitus on püüdnud rannaala taastada, kuid seni edutult. Aeg-ajalt töötab ka eraettevõtjate rajatud suvekohvik. Tegevuse eesmärk on taastada rannaala ja muuta see taas piirkonna populaarseks puhkealaks, taastades nii paadisadama, ujumiskoha kui väikerajatise ja kohviku. Puhkeala taastamine aitab suunata tähelepanu ka kogu Räpina poldrile kui tähtsale linnualale ja vaatamisväärsustele ja moodustab koos sellega ühtse kompleksi.

Kuigi tegevuse algus oli plaanitud 2004. aastale, otsustas Räpina omavalitsus rahaliste vahendite saamise tõttu alustada tegevustega juba 2003. aastal. Tehtud on järgmised tegevused:

1. Räpina ranna geoloogilised uuringud (teostatud 16.06.2003)
2. Räpina ranna detailplaneering (teostatud 15.10.2003)
3. Räpina ranna keskkonnamõjude hindamine (teostatud 30.11.2003)

2004. aastaks on kinnitatud tegevuskava vastavalt detailplaneeringule. See näeb ette ranna korrastustööd (roo ja võsa niitmine), väikerajatiste ehitamise (käimla, riietusabiinid), paadisadama akvatooriumi süvendamise ja ujuv silla ehituse. Kõik tööd on tellinud ja järelevalvet teostab projekti partner Räpina Vallavalitus.

2. Räpina poldri turismirajatiste ehitamine ja hooldus (tähtaeg 01.07.2006).

Staatus: TEOSTAMISEL

Turismirajatiste ehitamine poldrile on vajalik selle väärtuste paremaks eksponeerimiseks ja tutvustamiseks, samuti turistide suunamiseks vähemtundlikele aladele ja lindude häirimise minimeerimiseks. Kuigi projekti järgi oli poldri turismirajatiste rajamine plaanis 2005. ja 2006. aastal, on osa planeeritud rajatistest varasemate rahaliste võimaluste tõttu valminud juba 2002. ja 2003. aastal. Valminud on järgmised rajatised:

1. 1 linnuvaatlustorn (teostatud 2002)
2. 1 tähistatud matkarada ja seda tutvustav voldik (teostatud 2003)
3. 3 poldrit tutvustavat stendi (teostatud 2002)

Linnuvaatlustorni disain, kõrgus ja asukoht ning tähistatud matkaraja marsruut kooskõlastati linnukaitseeksperptidega. Matkarada on kokku ca 30 km pikkune ja koosneb mitmest erinevast lõigust. Räpina poldrit läbiv lõik on ca 8 km pikkune. See on tähistatud suunavate märgustustega.

Matkarada tutvustav voldik koostati Rápina omavalitsuse poolt nii eesti kui inglise keeles ning seda levitatakse kohalike infopunktide kaudu. Kolm infostendi on koostatud koostöös ornitoloogidega ja paigaldatud enamkáidavatesse kohtadesse. Stendid on nii eesti kui inglise keeles. Rápina omavalitsuse úlesanne on ka matkaraja hooldamine ja rajatiste korrashoid. Parandatud on matkaraja táhistusi ja infostende ning heinast ja vóssast pidevalt puhastatud matkarada.

Kavas on rajada veel úks linnutorn Rápina ranna puhkealale, paigaldada uusi infostende, uuendada matkaraja táhistust ja trükkida uus matkarada tutvustav voldik nii eesti kui inglise keeles. Seni ei ole ala külastajate hulk loodusele ega teedale koormav ning táhistatud matkarada koos linnutorniga táidavad oma eesmärgi turismikoormuse suunamisel.

Probleemid ja lahendused:

1. Rápina poldri matkarada ja linnutorn ei ole veel väljaspool kohalikku piirkonda eriti tuntud. Vajalik on selle laiem tutvustus. Selleks on plaanitud ala tutvustus úleriiklikus loodusajakirjas ja televisioonis, samuti ala ja matkarajatisi tutvustavate voldikute trükkimine ja levitamine.
2. Enamus poldri teedest on nendega piirnevate maaomanike eraomandis. Vaid põhiteed on kohaliku omavalitsuse omandis. Teede korrashoiu eest vastutavad nende omanikud. Paraku ei ole maaomanikel ega ka omavalitsusel piisavalt rahalisi vahendeid nende pidevaks hooldamiseks ja korrashoiuks ja márgjal ajal võib enamus teid muutuda lábimatuks. Samuti on kohati probleemiks teedale tungiv vósa. Lahenduseks on maaomanike ja omavalitsuse tihedam koostöö ja rahaliste vahendite leidmine teede korrashoiuks.
3. Kuna enamus poldri teedest on eraomandis ja nende korrashoiu eest vastutavad maaomanikud, ei ole mitmed neist huvitatud turistide hulga suurenemisest piirkonnas, kuna sellega kaasnevad suuremad kulud teede korrashoiule. Turismikoormuse suurenemisel on maaomanike sõnul võimalik teede maksustamine või sulgemine, mis on vastuolus ala kasutamise úldiste eesmärkide ja visiooniga. Lahendusena on vajalik kohaliku omavalitsuse toetus ja huvi suurenemine teede korrashoiu vastu, et tagada vaba juurdepáás kõigile ala väärtustele. Samuti on vajalikud personaalsed kokkulepped maaomanikega teede avalikuks kasutamiseks.

F.1. PROJEKTI IGAPÁEVANE MAJANDAMINE

Tegevuse eesmärk on táita projekti eemärke ning saada parimaid tulemusi antud aja ja raha piires.

OODATUD TULEMUSED

1. Projekti majandatakse efektiivselt.

Tegevuse táitmise eest vastutab projekti juhtkond. Kuni projektijuhi valimise ja ametisse määramiseni teostab projekti tegevus Pólvamaa keskkonnateenistus.

ETTENÁHTUD TEGEVUSED

1. Projektijuhi valimine ja lepingu sõlmimine (tähtaeg 01.09.2003).

Staatust: TÁIDETUD (01.10.2003)

Kuni projektijuhi ametisse nimetamiseni vastutas projekti käivitamise ja edenemise eest Pólvamaa keskkonnateenistus. Tegevuste koordineerijaks määrati teenistuse looduskaitse peaspetsialist. Vastutaja úlesandeks oli suhtlemine Euroopa Komisjoni, Keskkonnaministeeriumi ja projekti partneritega ning projektijuhi leidmine.

Kuna tegemist on spetsiifilise linnustikku puudutava projektiga, ei korraldatud projektijuhi leidmiseks avalikku konkurssi vaid tehti otsesed pakkumised potentsiaalsetele kandidaatidele. Rápina poldri maaomanikud esitasid ka omalt poolt projektijuhi kandidaadi. Lõpliku valiku tegi keskkonnateenistuse juhataja. Sobilike kandidaatidega lábiráákimiste ja lepingu ettevalmistamise viibimise tõttu lükkus projektijuhi ametisse määramine úhe kuu võrra edasi. Tööleping projektijuhiga sõlmiti 30. septembril 2003.

2. Projekti käivitamine ja ettevalmistavad tegevused. Vajalike vahendite soetamine.

Status: TÄIDETUD

Kuna projektijuhil puudus rahvusvaheliste projektide juhtimise kogemus, oli projektijuhi esmaseks ülesandeks endale selgeks teha LIFE-projektide olemus, taust ja põhimõtted ning töökorralduse, koordineerimise ja asjaajamise korra üksikasjad. Sel eesmärgil osales projektijuht 4.-5. septembril 2003 Euroopa Komisjoni keskkonnadirektoraadi LIFE-üksuse esindaja (Eleni Borg-Tsantekidou) ja Eesti LIFE-projektide järelevalvekomitee liikmete (Marita Karling ja Mats Eriksson) visiidil kahe Eesti LIFE-Nature projekti (Häädemeeste ja Karula) aladele. Oktoobris ja novembris peeti korduvalt kohtumisi ja konsultatsioone töökorralduse osas kahe Eesti LIFE-Nature projekti juhiga Häädemeestel ja Tallinnas (Marika Kose ja Voldemar Rannap). Viimased kaks isikut on projektijuhi peamiseks kontaktisikuteks ja konsultantideks projekti töökorralduse ja koordineerimise osas.

Kuna projektijuht ei ole osalenud Räpina poldri LIFE-projekti koostamisel, siis oli teiseks esmaseks ülesandeks end kurssi viia projekti sisu ja taustaga ning iga projekti tegevuse ja eelarve detailide ja taustaga. Selleks konsulteeriti pidevalt projekti koostaja Henn Pärnametsaga, kes on projektijuhi peamine konsultant Räpina poldri projekti koordineerimisel ning eelarve ja tegevuskavade koostamisel.

Projekti töö korraldamiseks vajaliku sõiduauto hankimine korraldati koos Riigihangete Ametiga märtsis 2004. Soetatud sõiduk kuulub Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumile ning selle kasutamise õigus on projektijuhil ja asejuhil. Projekti lõppedes antakse vahend üle maaomanike baasil moodustatavale mittetulundusühingule, mis peab sõidukit kasutama sihtotstarbeliselt looduskaitse eesmärkide täitmisel ja poldriala edaspidisel majandamisel.

Põlvamaa keskkonnateenistus on oma ruumidesse loonud töökoha projektijuhile ja asejuhile. Kuna riigi keskkonnateenistuste vastutusala on 2004. aastal suurenenud ja seoses sellega on loodud mitmed uued töökohad, on teenistuses ruumipuudus. Kontoriruumide laiendus on plaanis 2005. või 2006. aastal. LIFE-projekti juhtkonnale kontori loomiseks käivad läbirääkimised Räpina Äriabikeskusega.

Põlvamaa keskkonnateenistus on projektijuhile ja asejuhile kasutamiseks võimaldanud lauaarvuti, printeri, koopiamasina ja muud tööks vajalikud vahendid. Projektijuhile on ostetud tööks vajalik sülearvuti.

3. Projekti juhtiva isikkonna moodustamine.

Status: TÄIDETUD

Lisaks projektijuhile on ametisse määratud kõik projektis ette nähtud töötajad. Töötajad määras Põlvamaa keskkonnateenistus koostöös partnerite ja projektijuhiga. Projekti raamatupidamise eest vastutab keskkonnaministeeriumi pearaamatupidaja, kuna selline on riigiametkonna töökorraldus. Kuna nimetatud amet paikneb riigi pealinnas (ca 260 km projekti kontorist) ja tegeleb kogu ministeeriumi raamatupidamise korraldamisega, oli asjaajamise sujuvaks korraldamiseks vajalik ka kohapealse raamatupidaja kohusetäitja määramine. Selleks anti 2003. aasta septembris keskkonnateenistuse juhataja otsusega raamatupidamiskohustused lisaülesandena teenistuse raamatupidajale. Lisakohustuste eest makstav lisatasu on tulusaaja omafinantseeringu osa.

Ei olnud vajadust ka eraldi IT-spetsialisti leidmiseks, kuna keskkonnateenistuse juures töötas poole kohaga IT-spetsialist, kellele anti lisaülesandeks projekti arvutipargi ja programmide hooldamine ja sellega seotud tegevuste korraldamine. Lisakohustuste eest makstav lisatasu on tulusaaja omafinantseeringu osa.

Projekti strateegiaekspertiks on projekti partner Räpina Vallavalitsus määranud arendusspetsialisti. Strateegiaeksperti ülesandeks on projekti meeskonna nõustamine kaitsekorralduskava, tegevuskava, eelarvekava jms. koostamisel. Samuti säästva turismi tegevuste planeerimine ja läbiviimine poldrialal. Strateegiaekspert kinnitati oktoobris 2003 ja tema töökoht asub Räpinas partneri ruumides. Strateegiaeksperti töötasu on partneri kaasfinantseeringu osa.

Projekti inventuurialaseks eksperdiks on projekti partner EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut määranud oma looduskaitse spetsialisti. Inventuurieksperdi töökohustuseks on täielikult kompleksse inventuuri korraldamine poldril. Kuna inventuur lõpetatakse 2004. aastal ja edasi toimub iga-aastane seire, on ka seire-eksperdi ülesanded pandud samale looduskaitse spetsialistile. Inventuuri- ja seire-eksperdi töökoht asub Tartus (ca 70 km projekti kontorist) partneri ruumides. Nimetatud isiku töötasu on partneri kaasfinantseeringu osa.

Projekti asejuhi leidmiseks korraldati avalik konkurss, millest teavitati kohalikus ajalehes ja mitmes asjassepuutuvas suhtluslistis. Kokku laekus 16 avaldust. Projektijuht viis kõigiga läbi töövestluse ja valis välja kolm edukamat kandidaati, kellega omakorda pidas töövestluse ja tegi lõpliku valiku keskkonnateenistuse juhataja. Kuigi tööleping asejuhiga allkirjastatakse ministeeriumi töökorralduse tõttu aprillis, asus ta kokkuleppeliselt realselt tööle märtsis. Asejuht valiti alles 2004. aasta algul, kuna varem ei olnud selleks vajadust. Projektijuhi ja asejuhi töötasu makstakse Euroopa Komisjoni poolsest toetusest.

4. Detailse eelarvekava koostamine ja täiustamine.

Staatuse: TEOSTAMISEL

Projekti detailse eelarvekava koostas projektijuht tihedas koostöös projekti partnerite ja projekti koostaja ja ekspertidega. Kuna paljude tegevuste täpset maksumust ei ole võimalik ette ennustada ning tegevuste läbiviimine ja ulatus sõltub teineteisest ja võimalikest muudatustest seadusandluses, siis ei ole tegemist lõpliku ja staatilise kavaga. Eelarve vaadatakse üle ja täpsustatakse jooksvalt, olulisemad mudatused peab kooskõlastama projekti juhtkomitee. Eelarvekavaga määratakse ära ka partnerite poolse kaasfinantseeringu täpne jaotumine, mida samuti vastavalt jooksvalt täiendatakse ja täpsustatakse.

5. Partnerlepingute ettevalmistamine ja sõlmimine.

Staatuse: TÄIDETUD (23.03.2004)

Räpina poldri LIFE-projektil on kolm partnerit: Räpina omavalitsus, Räpina Aianduskool ja EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut. Kõigi projekti partneritega on sõlmitud partnerlepingud. Neis on sätestatud koostöö eesmärk, partneri ja tulusaaja kohustused ja õigused ning mõlema poole rahalised kohustused. Samuti sätestati lepingutes LIFE-Nature projektidele kehtestatud administratiivsetest haldusnormidest tulenevad olulisemad kohustused. Partnerlepingu peamised punktid on:

1. Lepingu eesmärgiks on poolte vahel LIFE-Nature projekti raames looduskaitse lise koostöö arendamine.
2. Pooled lähtuvad oma tegevuse korraldamisel lisaks partnerlepingule projekti dokumendist ja standardsetest haldusnormidest.
3. Pooled on kohustatud teineteisels ja projekti partneritele vabalt jagama projekti elluviimiseks vajalikke teadmisi.
4. Tulusaaja onkohustatud arvestama partneri kui projekti partneriga, on vastutav Euroopa Komisjoni poolse rahalise abi jaotamise eest ja osutab partneritele projekti tegevuste läbiviimisel igakülgset abi.
5. Partner on vastutav lepingus nimetatud tegevuste läbiviimise eest ja peab kandma projektist tulenevad rahalised kohustused.
6. Partneril on õigus saada osa Euroopa Komisjoni poolsest rahalisest abist ja ta on kohustatud kulutama seda sihtotstarbeliselt ainult projekti eesmärkide täitmiseks.
7. Kõik partneri poolsed tegevused viiakse läbi vastavalt ajagraafikule ja tegevuskavale ja lepitakse tulusaajaga kokku enne tegevuste läbiviimist.
8. Partner on kohustatud raamatupidamise korraldamisel lähtuma talle kehtivatest seadustest ja standardsetest haldusnormidest.
9. Partner esitab tulusaajale finants- ja tegevusaruande tulusaaja nõudmisel, vähemalt üks kord aastas.
10. Lepingus on nimetatud partneri kaasfinantseeringu kogusumma lähtuvalt projektist.

Kaasfinantseeringu jaotumine tegevuste ja aastate kaupa lepitakse tulusaajaga eraldi kokku enne vastavate tegevuste teostamist ja fikseeritakse vastava protokolliga.

11. Partnerlepingud kehtivad projekti lõpuni 31.10.2006.

Räpina omavalitsus on lepingu järgselt vastutav järgmiste tegevuste eest:

1. Säätva turismi arendamine Projekti alal, täielikult (Projekti tegevus E6);
2. Projekti ala kaitsekorralduskava ja kaitse-eeskirja väljatöötamine ja koostamine, osaliselt (Projekti tegevus A5);
3. Tulusaajale tehnilise abi osutamine ja nõustamine Projekti alal niitmise ja karjatamise korraldamisel, osaliselt (Projekti tegevus D1);
4. Partner on kohustatud Tulusaajat nõustama uuringute ning erinevate tegevuste ja rajatiste projekteerimise läbiviimisel ja koostamisel ning osutama igakülgselt abi Projekti elluviimisel nii palju, kui see on Partneri pädevuses.

Räpina Aianduskool on lepingu järgselt vastutav järgmiste tegevuste eest:

1. Infobuklettide koostamine ja väljaandmine kohalikele maaomanikele, osaliselt (Projekti tegevus E1);
2. Koolitustegevuse korraldamine ja läbiviimine kohalikele elanikele ja teistele huvitatud osapooltele, osaliselt (Projekti tegevus E4);
3. Töötubade korraldamine ja läbiviimine mittetulundusühingu loomiseks, osaliselt (Projekti tegevus E5);
4. Partner on kohustatud osutama Tulusaajale igakülgselt abi Projekti elluviimisel nii palju, kui see on Partneri pädevuses.

EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut on lepingu järgselt vastutav järgmiste tegevuse läbiviimise eest:

1. Elupaikade, floora ja fauna põhjalik inventuur Räpina poldril ning inventuuri tulemusi kajastava värvitrükis bukleti koostamine ja trükkimine, täielikult (Projekti tegevus A3);
2. Projektiga seotud tegevuste kajastamine meedias, tegevuste edenemisest ja tulemustest avalikkuse teavitamine erinevate meediavahendite kaudu, osaliselt (Projekti tegevus E3);
3. Koolitustegevuse korraldamine ja läbiviimine kohalikele elanikele ja teistele huvitatud osapooltele, osaliselt (Projekti tegevus E4);
4. Projekti tegevuste keskkonnakaitsealiste, bioloogiliste ja sotsiaalsete mõjude pideva jälgimise ja seire korraldamine ja läbiviimine kogu Projekti kestvuse jooksul, täielikult (Projekti tegevus F3);
5. Partner on kohustatud Tulusaajat nõustama kaitsekorralduskava, kaitse-eeskirja, uuringute ning erinevate tegevuste ja rajatiste projekteerimise läbiviimisel ja koostamisel ning osutama igakülgselt abi Projekti elluviimisel nii palju, kui see on Partneri pädevuses.

Probleemid ja lahendused:

Kuna ei olnud üheselt selge, milliseid sätteid nõuab partnerlepingutes keskkonnaministeerium ja milliseid erinevad projekti partnerid, kulus läbirääkimisteks ja selgitusteks aega. Samuti vajasisid täpsustamist ja selgitamist partnerlepingust tulenevad ministeeriumi ja partnerite vahelised suhted ja nende kooskõlla viimine kehtiva seadusandlusega. Samuti tuli eelnevalt selgitada ja täpsustada iga

partneri läbiviidavad tegevused ja nende ulatus ning rahaliste kohustuste jaotumine projekti erinevate tegevuste ja aastate lõikes. Kuna projekti tulusaaja on Keskkonnaministeerium läbi keskkonnateenistuse, siis tuli lepingud kooskõlastada ka ministeeriumi juristide poolt ja allkirjastada kantsleri poolt. Ministeeriumi poolne kooskõlastamise ja allkirjastamise protseduur võttis aega 1 kuu, mis omakorda põhjustas viivituse. Partnerlepingute viibimine ei ole oluliselt mõjutanud ühegi projekti tegevuse läbiviimist.

6. Osalemine projektivälistel üritustel.

Staatus: TEOSTAMISEL

Projektijuht ja projektiala üks maaomanik osalesid 13.-15. veebruaril Eesti Ornitoloogiaühingu korraldatud seminar-*workshopil* "Efektiivne koostöö kohalikega Natura-aladel". Üritust juhtisid väliseksperdid Brent Mitchell Ameerika Ühendriikidest ja Szabolcs Nagy *BirdLife Internationali* Euroopa divisionist. Seminaril arutati efektiivse koostöövõrgustiku loomise võimalusi Natura 2000 linnuhoiualade kaitseks, säilimiseks ja tutvustamiseks. Sarnane võrgustik on loodud paljudes Euroopa riikides ja selle eesmärk on pakkuda riigile tuge Natura 2000 linnuhoiualade haldamisel. Rápina poldri Natura-ala on üks loodava võrgustiku osa.

F.2. PROJEKTI KORRALDAV KOMITEE

Tegevuse eesmärk on kindlustada projekti latus toimimine ja tagada arvamuste esindatus ning uute avanevate võimaluste tutvustamine osapooltele.

OODATUD TULEMUSED

1. Korraldav komitee kohtub regulaarselt ning juhendab projekti rakendamist.

ETTENÄHTUD TEGEVUSED

1. Korraldava komitee koosolekud.

Status: TEOSTAMISEL

Esimene projekti juhtkomitee koosolek toimus 30.01.2004. Koosolekul osalesid kõik juhtkomitee liikmed, üks projektiala suurmaaomanik ning Põlvamaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist. Esmalt tutvusid juhtkomitee liikmed teineteisega. Seejärel tutvustas projektijuht ettevalmistatud juhtkomitee töökorralduse reglementi, mis komitee poolt ka heaks kiideti. Järgnevalt andis projektijuht ülevaate Rápina poldrist, LIFE-projekti eesmärkidest ja kavandatavatest tegevustest. Peamise päevakorrapunktina toimus projekti detailse tegevuskava tutvustamine, arutelu ja kinnitamine. Viimasena arutati võimalikke probleeme ja nende ennetamise mooduseid ja lahendusi.

Teine projekti koosolek toimus 22.03.2004. Koosolekult puudus haigestumise tõttu üks juhtkomitee liige. Lisaks juhtkomitee liikmetele osales koosoleku esimesel poolel Põlvamaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist. Esimese punktina andis projektijuht ülevaate projekti edenemisest ja esiletõusnud probleemidest. Toimus arutelu probleemide optimaalsemaks lahendamiseks. Peamise päevakorrapunktina esitles projektijuht eduraportit, mis peale paranduste sisseviimist heaks kiideti.

ARUANDE LISAD

1. Projekti juhtkomitee koosseis ja kontaktid
2. Rápina poldri linnustik 2003. a.
3. Auto soetamise lõplik otsus.
4. Majandamislepingu näidis.
5. Märgala rajamise võimaliku tehnilise lahenduse skeem.
6. Avaldatud projekti puudutavad artiklid.
7. Peipsi ranna puhkeala detailplaneering.
8. Rápina matkaraja buklett.
9. Projekti töötajad.
10. Partnerlepingu näidis.